

Uitgezocht

Is klokkengelui nog van deze tijd?

Kerkklokken die een paar keer per dag luiden, je zult er pal naast wonen en elke ochtend uit bed gebeierd worden. Een inwoner van Urmond vroeg de gemeente iets te doen aan het gelui van de Terpkerk. Kun je het eigenlijk verbieden?

DOOR PASCALE THEWISSEN (DAGBLAD DE LIMBURGER 11 SEPT. 2021)

„Eigenlijk moeten de klokken uit de toren worden gehaald als de kerk is verkocht”, zegt woordvoerder Matheu Bemelmans van het bisdom Roermond. „Net zoals we vragen dat de glas-in-loodramen en het torenkruis worden verwijderd. Maar soms kan dat bouwtechnisch gewoon niet en dan laten we ze zitten. Wat er erna mee gebeurt, is niet aan ons.”

Het gebeier is onlosmakelijk met het leven in veel dorpen en steden verbonden. Maar niet iedereen is er anno 2021 nog van gediend. De gemeente Stein liet vorige week weten niet in te gaan op de vraag van een inwoner om op te treden tegen het vroege klokkengelui van de historische Terpkerk in Oud-Urmond. De klager vreest gezondheidsschade. De gemeente gaat daar niet in mee. Bovendien bleek enkele jaren geleden uit een enquête dat de meeste omwonenden er geen last van hebben. Ook al is de kerk al sinds 1975

eigendom van de Urmondse Monumentenstichting en wordt er tegenwoordig geen hoogmis meer opgedragen maar kunst geëxposeerd.

Jus op het vlees

„Het luiden van de klokken is voor velen traditie. De meeste mensen hebben er geen moeite mee. Zeker niet als het op een, laat ik zeggen, christelijk tijdstip gebeurt”, zegt Bemelmans. Volgens hem zorgt het zelden voor problemen zoals nu, in Oud-Urmond. In de Maastrichtse wijk Boschpoort kwam het twee jaar geleden ook tot een conflict tussen voor- en tegenstanders. Daar hadden sommige omwonenden het helemaal gehad met de klok die elk half en heel uur sloeg en hen uit hun slaap hield. En dat terwijl de voormalige Sint Hubertuskerk tegenwoordig een sportschool is. Raadslid Jos Gorren van de Sociaal Actieve Burgerpartij (SAB), zelf afkomstig uit Boschpoort, liet het niet over zijn kant gaan. „Het gelui hoort bij het dorpse karakter van de buurt”, vindt hij. De gemeente zag geen probleem zolang de klok maar op tijd slaat. „Sindsdien doet hij het weer. Al is het nu even stil, omdat een schakelaar kapot is”, zegt Gorren. Hij heeft in overleg met de nieuwe eigenaar van de kerk dan maar zelf de zorg voor de kerkklok op zich genomen en betaalt van zijn raadswedde het onderhoud.

„Het is de jus op het vlees; het is de Heer die zegt: kom naar mij.” Zo omschreef de Brabantse pastoor Harm Schilders het luidden van de klok. Schilder verwierf landelijke bekendheid met zijn fanatieke gebeier. In zijn vorige parochie in Tilburg begon hij er om kwart over zeven 's ochtends mee. Volgens hem waren het alleen heidenen die zich eraan stoorden. Het leidde tot diverse rechtszaken, tot de Raad van State aan toe. In 2011 werd Schilder definitief in het ongelijk gesteld. Tegenwoordig is hij pastoor in Bladel.

Volgens de wet is klokkengelui een door artikel 6 van de Grondwet beschermde uiting tot het belijden van godsdienst. Uit een uitspraak uit 2011, over de bouw van een nieuwe kerk met klokkenstoel in het Zeeuwse Tholen, blijkt dat het luiden niet verboden kan worden als het gaat om gebeier ter gelegenheid van godsdienstige plechtigheden en het belijden van godsdienst. Niet-godsdienstige uitingen zoals de tijdsaanduiding door kerkklokken, daar mag de wetgever wel iets van vinden. Zo kan er bijvoorbeeld geëist worden dat het maximale geluidsniveau onder een bepaald aantal decibellen blijft.

Dodenklok

Hoe laat en hoelang er geluid wordt, is aan de betreffende parochie en pastoor. Het gemiddelde is ongeveer anderhalve minuut. Maar er zijn er die drie minuten luiden. Ook heeft elk dorp z'n eigen traditie. Zo wordt op sommige plekken de dodenklok (om aan te geven dat er iemand in de parochie is overleden) op een vast tijdstip, bijvoorbeeld om vijf uur 's middags geluid. Terwijl dat op een andere plek pas in de avond gebeurt.

Dreigend gevaar

Hoe hard de klokken luiden is onder meer afhankelijk van de grootte van klokken. Het aantal decibel verschilt naarmate de kerktoren hoger of lager is. Dat de klokken zo'n kabaal maken heeft ermee te maken dat ze vroeger een alarmfunctie hadden. Wat tegenwoordig het luchtalarm of de sirene is, was in vroeger tijden de kerkklok. Dat is meteen het belangrijkste verschil met minaretgeschal. Daarmee wordt opgeroepen tot gebed. Kerkklokken luiden om mensen te attenderen op de kerkdienst of andere publieke zaken, zoals een overlijden, een herdenking, dreigend gevaar of ander bijzonder moment.

Vroeger werd drie keer per dag geluid: om zes uur 's ochtends, om twaalf uur 's middags en om zes uur 's avonds. Tegenwoordig luiden in de meeste dorpen en steden de klokken alleen nog minutenlang op sommige avonden, rond half zeven, en op zondagochtend om op te roepen voor de mis. Is dat hinderlijk? „Ach, eigenlijk is het gewoon een kwestie van gezond verstand”, merkt Bemelmans op. „Als je op de Markt gaat wonen, weet je dat er twee keer per jaar kermis is. Als je naast de kerk woont, is het vanzelfsprekend dat de klok luidt.”